

Lerums kommun
gymnasium@lerum.se

2018-07-03
Dnr 400-2017:7328

Beslut

efter kvalitetsgranskning av utmanande undervisning för högpresterande elever vid Lerums gymnasium, skolenhet 2 i Lerums kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av utmanande undervisning för högpresterande elever. Det övergripande syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska i vilken utsträckning de besökta skolorna ger högpresterande elever en god och utmanande undervisning samt stöd och stimulans för att fortsätta prestera på hög nivå. Särskilt betonas aspekter som kan beskrivas som stödjande, uppmuntrande och utmanande. Vidare granskas de förutsättningar för en god, utmanande, stödjande och stimulerande undervisning som kan kopplas till gymnasieskolans övergripande organisation och arbetssätt relaterat till den aktuella målgruppen.

De övergripande frågeställningarna är:

- 1. I vilken utsträckning genomförs en god utmanande undervisning med allmändidaktiska kvaliteter¹ för högpresterande elever?**
- 2. I vilken utsträckning ger gymnasieskolans övergripande organisation och arbetssätt förutsättningar för en god utmanande undervisning för högpresterande elever?**

Granskningen har genomförts i 23 gymnasieskolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Lerums gymnasium, skolenhet 2 i Lerums kommun ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Lerums gymnasium, skolenhet 2 i Lerum den 2-4 maj 2018. Besöket genomfördes av Johan Johansson och Therése Mineur. Intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektor samt tre lektionsobservationer har genomförts. Elevintervjuerna har genomförts i två grupper, den ena gruppen har bestått av elever som identifierar sig som pojkar och den andra gruppen har bestått av elever som identifierar sig som flickor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

¹ Med *allmändidaktiska kvaliteter* avses en mer generell granskning av hur undervisningen genomförs och om den håller god kvalitet.

Identifierade utvecklingsområden

Här följer de åtgärder som Skolinspektionen anser att huvudmannen behöver vidta för att höja kvaliteten i verksamheten.

Huvudmannen behöver:

- Se till att lärarna ger löpande och framåtsyftande återkoppling på vad de högpresterande eleverna behöver utveckla för att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.
- Se till att rektor och personal arbetar för att förebygga stress och prestationsrelaterad psykisk ohälsa hos de högpresterande eleverna.

Skolinspektionens bedömningar

1. I vilken utsträckning genomförs en god utmanande undervisning med allmändidaktiska kvaliteter för högpresterande elever?

Skolinspektionen bedömer att Lerums gymnasium, skolenhet 2 i huvudsak bedriver en god och utmanande undervisning med allmändidaktiska kvaliteter för högpresterande elever. Intervjuer och observationer visar att lärmiljön är stödjande och uppmuntrande i de flesta ämnen, att det finns tydlighet i mål och struktur, att eleverna ges en undervisning som innehåller individanpassningar och utmaningar samt möjlighet till viss reflektion. Däremot bedömer Skolinspektionen att lärarna inte ger återkoppling till de högpresterande eleverna i tillräcklig omfattning.

I syfte att höja verksamhetens kvalitet ytterligare bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område. Huvudmannen behöver:

- Se till att lärarna ger löpande och framåtsyftande återkoppling på vad de högpresterande eleverna behöver utveckla för att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.

Nedan beskrivs först de områden som fungerar väl, därefter följer ett avsnitt där ett utvecklingsområde motiveras.

Lärmiljön är stödjande och uppmuntrande

Granskningen visar att Lerums gymnasium, skolenhet 2 erbjuder en stödjande och uppmuntrande lärmiljö för de högpresterande eleverna.

Elever säger i intervju att lärarna skapar intresse kring sina ämnen genom att lärarna låter eleverna diskutera i klassrummet vilket enligt eleverna gör undervisningen intressantare. På en fråga från Skolinspektionen om lärarna har höga förväntningar på dem svarar eleverna att de inte känner någon press ifrån lärarna och att de har uppfattningen att lärarna tror på dem och vill att de ska prestera på en hög nivå. Vidare uppger eleverna att de har uppfattningen att lärarna i de naturvetenskapliga ämnena har lite högre förväntningar än övriga lärare. Eleverna berättar att om de tycker att en uppgift är svår så diskuterar de ofta med varandra, alternativt diskuterar de uppgiften med läraren. En elev säger att speciellt lärare i ett ämne är bra på att ge eleverna hjälp genom ledtrådar så att eleverna själva kan lösa uppgifterna. Eleverna berättar att lärarna fångar upp och ger positiv respons på ovanliga lösningar. Eleverna säger att de märker det genom att lärarna blir nyfikna på deras lösningar och att de upplever att lärarna tycker det är positivt att eleverna kan se på uppgiften utifrån ett nytt perspektiv.

På samtliga besökta lektioner ser inspektörerna exempel på hur elever självständigt diskuterar uppgifter tillsammans, liksom hur de av lärare uppmanas att ta hjälp av varandra. På flera lektioner uppmuntras eleverna att testa idéer och delta med sitt kunnande i diskussioner, och läraren bekräftar och berömmar elevers inspel även då svaret inte är helt korrekt. Under i synnerhet två av lektionerna ser inspektörerna att lärarna arbetar aktivt med att hjälpa eleverna genom att ge dem ledtrådar så att eleven kan komma med lösningen. På en av lektionerna uppmuntras eleverna att diskutera på avancerad nivå genom att ställa frågor till varandra och resonera vidare kring varandras lösningsförslag under ledning av läraren.

Intervjuade lärare säger att de försöker stärka de högpresterande eleverna genom att ge feedback muntligt. Vidare berättar lärarna att de uppskattar då elever har djupare kunskaper än läraren inom ett område och att eleverna då exempelvis kan dela med sig av sitt kunnande i undervisningen. För att stimulera elevdiskussioner uppger lärarna att de arbetar mycket med diskussioner i smågrupper. Lärarna säger att diskussioner möjliggör för eleverna att träna sig i att utveckla sina svar och inte bara ge ett svar. Lärarna säger vidare att de anser att detta arbetssätt gör att eleverna får beskriva hur de kommit fram till sitt svar och lär sig förklara det på ett begripligt sätt.

Rektorn säger i intervju att hon säkerställer att lärmiljön är stödjande och uppmuntrande genom sina samtal med lärare och lektionsbesök.

Eleverna får individanpassningar och utmaningar

Granskningen visar att undervisningen ger de högpresterande eleverna möjlighet att utvecklas genom individanpassningar och adekvata utmaningar.

Intervjuade elever säger att de upplever de flesta lektioner som utmanande, i synnerhet i de naturvetenskapliga ämnena. Eleverna ger exempel på en uppgift som de tyckte var både utmanande och stimulerande. Det var en laboration i kemi som de gjorde med en engelsk labbhandledning och som de sedan resonerade om kring resultatet. Eleverna upplevde uppgiften som utmanande och svår, men också viktig inför framtiden. De lyfter även fram tre ämnen där de får utmanande uppgifter som de löser med lärarnas respons och hjälp. Eleverna uppger vidare att de inte känner igen att lärarna anpassar undervisningen efter deras intressen, förutom i ett ämne där de upplever att läraren är bra på att anpassa till gruppen och använda sig av deras intressen. Eleverna upplever dock att lärarna anpassar undervisningen utifrån deras kunskaper förutom i en kurs som flera elever anser vara en kurs på en nivå som inte utmanar dem. Vidare uppger de att undervisningsformerna är varierade i de flesta ämnen och att de i vissa ämnen får välja eller påverka arbetssätt och redovisningsformer. Eleverna säger att de upplever att det är mer variation i språkämnena och att de tror att det hade blivit intressantare med mer variation även i de naturvetenskapliga ämnena. Detta är ämnen som eleverna säger att de upplever alltid har samma upplägg med genomgångar och prov, även om de anser att det finns en variation hur denna undervisning ser ut mellan de olika undervisande lärarna.

Under lektionsobservationerna ser inspektörerna flera exempel på att elever får uppgifter "utan tak". Flertalet observerade lektioner innehåller också en variation av arbetsformer och arbetssätt, där lärarledda genomgångar blandas med elevaktiviteter, oftast i form av gruppdiskussioner eller eget arbete.

Lärare säger i intervju att utmaningar i form av ett analyserande arbetssätt där det går att diskutera kring olika möjliga lösningar på ett problem, men där det inte finns några självklara rätta svar, är viktigt för att utmana högpresterande elever. Lärarna berättar att de ibland arbetar med uppgifter där eleverna får identifiera skillnader och likheter mellan varandras resonemang. Lärarna säger att de högpresterande eleverna oftast är drivande i dessa diskussioner. Några lärare uppger att de utvecklar fördjupningsuppgifter där de försöker utmana elever genom att använda sig av elevernas intressen. Någon lärare säger att när det finns elever som är väldigt intresserade av något specifikt område så försö-

ker läraren lägga in frågor om detta område i undervisningen. Lärarna beskriver annars undervisningens anpassning till elevernas kunskaper, intressen och erfarenheter som "halvbegränsad", då de menar att kursinnehållet till största delen styr undervisningen. Men lärarna ger även exempel på att gymnasiearbetet i årskurs tre till stor del kan utformas utifrån elevernas kunskaper, intressen och erfarenheter samt att man genomför ämnesövergripande arbeten i årskurs två inom exempelvis hållbar utveckling. På en fråga från Skolinspektionen om lärarna upplever att de har möjlighet att ge eleverna stöd och stimulans på individnivå så svarar flera lärare att de skulle behöva ha mer tid med eleverna.

Rektorn säger i intervju att hon säkerställer att eleverna ges individanpassningar och utmaningar genom att hon låter lärare ta med sig planering och uppgifter för ett arbetsområde i samband med medarbetarsamtal. På så sätt säger rektorn att hon kan se hur upplägget ser ut och vilka uppgifter och frågor som ingår. Därutöver uppger rektorn att hon kan säkerställa att eleverna ges individanpassningar och utmaningar genom de lektionsbesök som hon genomför.

Tydlighet finns i mål, innehåll och struktur

Granskningen visar att lärarna på Lerums gymnasium, skolenhet 2 utövar ett pedagogiskt ledarskap i undervisningen.

Under de besökta lektionerna ser inspektörerna exempel på hur lärare skapar sammanhang och överblick för eleverna genom att anknyta till tidigare lektioner och uppgifter, eller genom att relatera till andra ämnen. Lärare presenterar de aktiviteter som ska ske under lektionen och i viss mån också syftet med dessa. När eleverna arbetar enskilt och i grupp rör sig lärare runt i klassrummet och resonerar med eleverna om deras arbete, främst med de elever som ber om hjälp men i vissa fall också med de elever som inte gör det. På flera lektioner fångar lärare upp elevernas frågor och reflektioner, samt ställer utvecklande frågor där elever ges möjlighet att förklara hur de tänker.

På en fråga från Skolinspektionen om elever får information om vad de behöver kunna berättar elever i intervju att de får matriser i de flesta ämnena. Eleverna uppger dock att de i vissa ämnen inte får se några matriser. Eleverna berättar att lärarna brukar gå igenom matriserna i början av ett arbetsområde. Eleverna uppger att lärarna oftast länkar till Skolverkets matriser, men eleverna tycker att de är för svåra att förstå. Eleverna tar bland annat upp att de då inte förstår vad som är nyanserat respektive skillnaden mellan god och relativt god kvalitet. I enstaka ämnen säger eleverna att de har fått se elevexempel och fått

bedöma en elevuppgift. Detta upplevde eleverna som bra och intressant eftersom lärarna då kunde förklara varför hen bedömde som hen gjorde. Elever berättar att lärarna sätter undervisningen i ett sammanhang genom att göra kopplingar mellan ämnen samt att man kopplar undervisningen till aktuella samhällsfrågor. Någon elev uttrycker att hen skulle uppskatta om lärarna gjorde en avslutande sammanfattning i slutet av lektionerna.

Lärare berättar i intervju att de går igenom undervisningens syfte och mål med eleverna, genom att de alltid skriver upp på tavlan vad som ska göras. Lärarna säger vidare att de lägger ut planeringar i det digitala klassrummet. En lärare uppger att hen gör sina egna matriser till eleverna och de då förstår matriserna bättre. Lärarna säger att de skapar sammanhang i undervisningen genom att de exempelvis försöker arbeta tillsammans.

Rektorn uppger i intervju att de flesta lärarna kommunicerar syfte och mål tydligt inför ett nytt arbetsområde. De flesta lärarna använder enligt rektorn det digitala klassrummet och matriser, och rektorns uppfattning är att eleverna är väldigt nöjda med detta. Vidare berättar rektorn att skolan håller på att introducera ett nytt digitalt system som gör det möjligt att koppla kunskapskraven till de uppgifter som lärarna planerar. Rektorn säger att det finns lärare som inte är lika noga med att prata som mål och syfte med eleverna, men rektorn uppger att hon vet vilka lärare som det gäller.

Utvecklingsområde:

Återkopplingen till de högpresterande eleverna behöver utvecklas

Granskningen visar att arbetet med att ge de högpresterande eleverna tillräcklig återkoppling på deras prestationer med utgångspunkt i hur eleverna kan nå längre i sin kunskapsutveckling behöver utvecklas. Granskningen visar dock att eleverna får vara med och utvärdera undervisningen.

På en fråga från Skolinspektionen om eleverna får återkoppling svarar några elever att de får det, medan några elever svarar att de behöver fråga lärarna för att få någon återkoppling. Eleverna säger att de har ungefärlig koll på var de ligger men att det är de själva som behöver fråga vad som behövs för att nå längre, eleverna upplever att det är så i de flesta ämnena. Eleverna uppger att de upplever att de får återkoppling efter varje prov i ett ämne och att de fick diskutera det första provet med läraren. Vidare berättar eleverna att det bara är i ett ämne som de anser att de får kontinuerlig återkoppling på sitt arbete. Flera elever uppger att de hade kunnat nå längre i sin kunskapsutveckling om de hade fått mer återkoppling. Eleverna berättar att de skulle vilja veta i mitten av

kurserna hur de ligger till kunskapsmässigt, i nuläget så upplever eleverna att de i huvudsak är i slutet av kurserna som de får veta hur de ligger till och att de då upplever att de har ont om tid att ta igen det som de har missat. Eleverna berättar att de brukar utvärdera i slutet av kurserna, men oftast inte under tiden som en kurs pågår. På en fråga från Skolinspektionen om eleverna har fått utvärdera sitt eget lärande svarar eleverna att de vid något enstaka tillfälle har pratat om hur man lär sig bäst.

Lärarna säger i intervju att de skulle vilja ha mer betygssamtal och att de skulle vilja kunna ge återkoppling oftare, men att det är svårt att hinna med när eleverna är så många. Lärarna svarar att de tror att en del elever skulle kunna nå längre i sin kunskapsutveckling om det hade funnits mer tid för enskilda samtal där de hade kunnat diskutera elevernas styrkor och utvecklingsområden, men att ett sådant arbetssätt kräver att det finns tillräckligt mycket tid avsatt. Vidare berättar lärarna att tiden för individuell återkoppling är knapp. Lärarna berättar att eleverna genomför utvärderingar efter avslutad kurs och eleverna kan diskutera undervisningen med rektorn i samband med programråd.

När det gäller lärarnas återkoppling till eleverna och vad eleverna kan behöva tänka på för att nå längre i sin kunskapsutveckling säger rektorn i intervju att detta kan utvecklas och säkerställas så att det sker i alla ämnen. Rektorn uppger att hon funderar kring att organisera för mer tid för återkoppling genom att göra det mer uppstyrt för lärarna. Rektorn uppger vidare att skolan gör många utvärderingar i form av enkäter, i huvudsak efter att kurser har avslutats.

2. I vilken utsträckning ger gymnasieskolans övergripande organisation och arbetssätt förutsättningar för en god utmanande undervisning av högpresterande elever?

Skolinspektionen bedömer att Lerums gymnasium, skolenhet 2 i huvudsak ger förutsättningar för att skapa en god utmanande undervisning för högpresterande elever. Intervjuer visar att det i viss mån ges förutsättningar för samverkan kring arbetssätt i undervisningen och att det sker ett arbete för att utveckla de högpresterande elevernas motivation för studier. Däremot bedömer Skolinspektionen att skolans arbete med att förebygga stress och psykisk ohälsa inte sker i tillräcklig omfattning.

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område. Huvudmannen behöver:

- Se till att rektor och personal arbetar för att förebygga stress och prestationsrelaterad psykisk ohälsa hos de högpresterande eleverna.

Nedan beskrivs först de områden som fungerar väl, därefter följer ett avsnitt där ett utvecklingsområde motiveras.

Skolans organisation möjliggör samverkan mellan lärarna avseende hur en utmanande undervisning kan genomföras utifrån elevernas behov

Granskningen visar att Lerums gymnasium, skolenhet 2 har ett arbetssätt som möjliggör diskussioner och kunskapsutbyte mellan personal avseende hur en utmanande undervisning kan genomföras.

Lärarna, i samtliga intervjuer, uppger att de har regelbundna tider för samverkan och att det generellt finns goda möjligheter för samarbete. Lärarna säger att de i sina diskussioner inte alltid haft fokus på just de högpresterande eleverna. Men de uppger att följderna av att de under de senaste åren allt mer aktivt har arbetat med ämnesövergripande arbetssätt i syfte att utmana de högpresterande eleverna har inneburit att de har diskuterat de högpresterande eleverna. Enligt lärarna besöker rektorn lärarnas lektioner varje läsår och lärarna berättar även att de kan be rektorn att komma på deras lektioner. Lärarna berättar att de just nu får kompetensutveckling i något som de kallar för efterlyftet, lärarna har tidigare år genomfört mattelyftet och läslyftet och nu fortsatt detta arbete på egen hand. Lärarna beskriver att mycket av det som de har arbetat med inom dessa kompetensutvecklingsinsatser tangerar utmanande undervisning, som exempel nämner lärarna att de har pratat om att synliggöra för eleverna vad som krävs för att visa en förmåga på A-nivå.

Elevhälsan berättar i intervju att de inte deltar i diskussioner som handlar om vilken undervisning som gynnar högpresterande elever. Elevhälsan berättar att de enbart har varit inblandade i dessa frågor i något enstaka elevärenden, när det har funnits en högpresterande elev med en funktionsnedsättning.

Rektorn berättar i intervju att det finns samverkanstider på skolan vid två tillfällen per vecka. Vidare berättar rektorn att hon tror att det är en framgångsfaktor för samarbetet kring elevgruppen att lärarna på naturvetenskapsprogrammet delar arbetsrum. Rektorn säger att hon och personalen inte pratar så mycket om undervisningen gentemot de högpresterande eleverna och att detta är något som kan utvecklas. Rektorn berättar att hon anser att både mattelyftet och läslyftet har varit bra kompetensutveckling och att hon har märkt att lärarna har tagit till sig mycket av det som de har lärt sig in i undervisningen. Rektorn säger att hon

gör lektionsobservationer hos lärarna och att hon har besökt alla lärare, eventuellt med något undantag.

Skolan arbetar för att bibehålla de högpresterande elevernas motivation för studier och fortsatt goda prestationer

Granskningen visar att Lerums gymnasium, skolenhet 2 arbetar för att bibehålla de högpresterande elevernas motivation.

Eleverna uppger i intervju att det finns matte-och språkcoacher utanför skoltid och att de kan gå dit om de vill ha utmaningar, men att det är få elever som utnyttjar den möjligheten. Vidare berättar eleverna att de tycker det är bra att det finns en möjlighet att studera fysik 3 på Chalmers tekniska högskola. Eleverna uppger att de har hört talas om att det finns tävlingar i matematik och fysik, men uppger samtidigt att de skulle vilja ha mer information om dessa. Eleverna säger också att de upplever att de har möjlighet att läsa kurser i snabbare takt om de skulle vilja. Vidare berättar eleverna att de ges möjlighet att läsa utökat program, och eleverna ger flera exempel på detta.

Intervjuade lärare beskriver elevernas motivation som hög. Lärarna berättar att de skickar iväg eleverna på olika studiebesök som intresserar dem och beskriver det som ett sätt att få elever som är intresserade att även bli utmanade. Lärarna berättar också att de bjuder in föreläsare till skolan och att de upplever att eleverna blir motiverade när de har besökt något universitet. Vidare berättar lärarna att den spetsmatematik som en del av de högpresterande eleverna läser innebär en möjlighet att läsa matematik i snabbare takt. Lärarna uppger även att skolan erbjuder extra kurser till de elever som vill läsa det.

Elevhälsans representanter uppger i intervju att de inte tar upp motivation i sina diskussioner. En representant för elevhälsan lyfter fram att denne har försökt att implementera en aktivitet kallad "Ung livsstil" i syfte att bland annat bibehålla eller öka studiemotivation, men att det inte har varit något större gensvar hos lärarna för denna aktivitet.

Rektorn berättar i intervju att hon uppfattar elevernas motivation som hög och att hon tar reda på detta genom samtal med elever och det faktum att många elever vill och klarar av att läsa utökade kurser. Rektorn säger att skolan ibland kommer in på diskussioner om motivation och att det oftast sker när elever blir stressade över att de behöver ett visst betyg för en viss utbildning. Rektorn berättar att skolan ger eleverna möjlighet att läsa fysik 3, delta vid olika fysik- och

matematiktävlingar samt att skolan deltar vid Berzeliusdagarna och Chalmersdagarna. Rektorn säger att det finns ett systematiserat arbete för att stärka elevernas motivation, men att flera av insatserna mest rör eleverna i årskurs tre. Rektorn uppger att hon tycker att det finns möjlighet till fördjupning för eleverna genom exempelvis spetsmatematiken och fördjupningskurserna som erbjuds. Avslutningsvis berättar rektorn att det till viss del finns en flexibilitet på skolan som innebär en möjlighet för elever att läsa i snabbare takt.

Utvecklingsområde:

Skolan behöver arbeta strukturerat för att motverka stress och psykisk ohälsa

Granskningen visar att Lerums gymnasium, skolenhet 2 huvudsakligen arbetar med elevers stress genom insatser på individnivå och att skolan också behöver arbeta övergripande för att främja psykisk hälsa och förebygga stress hos de högpresterande eleverna. Elever berättar i intervju att de till viss del upplever stress och att de har kamrater som är stressade. Både elever, lärare och rektor berättar att det finns behov av ett förbättrat provschema. Elever, lärare och elevhälsa uppger också att det behövs insatser kring studieteknik, vilket rektor instämmer i. Det framgår även att det behövs förebyggande insatser för att motverka stress och psykisk ohälsa samt fortbildning för personalen.

Några elever bland pojkarna uppger i intervju att de kan känna sig stressade inför prov. De intervjuade pojkarna uppger vidare att de upplever att det finns andra elever som är stressade. Flickorna uppger i intervju att de känner sig stressade i perioder och de upplever även att elever pratar om att de är stressade. På en fråga från Skolinspektionen om skolan och elevhälsan gör något för att motverka stressen svarar eleverna att de inte vet och att elevhälsans representanter aldrig kommer ut och pratar i klassrummen. Eleverna uppger att skolan har ett provschema som följs av nästan alla lärare. Vidare berättar eleverna att de pratade om studieteknik inom ramen för ämnet svenska när de började i årskurs ett, men eleverna säger att de tycker att skolan borde prata mer om detta och att det borde ske även i årskurs två. Eleverna kommer med förslaget att de skulle kunna prata om studieteknik när de har klassråd, eftersom de anser att denna tid knappt används.

Intervjuade lärare uppger att de ofta pratar med eleverna om hur de mår och att de anser att eleverna är öppna med hur de mår. Lärarna säger att de upplever att flickorna är mer stressade, men att de tycker att det känns som stressen ökar bland pojkarna. Vidare säger lärarna att de upplever att det är lättare att identifiera de stressade flickorna än de stressade pojkarna. Några lärare säger att de har behövt säga till stressade flickor att de inte får göra mer skolarbete. På en

fråga från Skolinspektionen om det förekommer några riktade insatser mot de bågge elevgrupperna svarar lärarna att de är medvetna om skillnaderna mellan pojkar och flickor men att de inte har genomfört några särskilda insatser. Lärarna säger att elevhälsan har samtal med eleverna i årskurs 1, men de upplever att många elever blir stressade under tiden på gymnasiet. Vidare säger lärarna att de pratar med elevhälsan om stress och att de är med och ger förslag på vad som kan göras i relation till enskilda elever. Lärarna säger att de genomför en förebyggande åtgärd gällande stressen i form av ett provschema som de följer, samtidigt som de uppger att det finns en problematik i att alla prov inte kommer med eftersom lärare i några ämnen inte sitter med i deras arbetslag. Vidare uppger lärarna att det hade varit bra om skolan arbetade mer med studieteknik eftersom många elever tenderar att skjuta upp sina uppgifter och göra dem precis innan inlämning. Avslutningsvis uppger lärarna att de inte har deltagit i någon kompetensutveckling gällande psykisk ohälsa under de senaste två läsåren.

Intervjuade representanter för elevhälsan uppger att det är flickorna som är mest stressade eftersom de vill vara bäst. Elevhälsan säger att de vet detta utifrån vad lärarna säger till dem och vilka elever som söker upp dem. Vidare berättar elevhälsan att de inte har pratat om att genomföra insatser som är specifikt riktade mot en elevgrupp. Elevhälsan berättar att eleverna utbildas i studieteknik, men att detta ligger på svensklärarna och att elevhälsan inte är inblandade. Vidare berättar elevhälsan att elever ibland kontakter dem och säger att de skulle behöva mer kunskap om studieteknik. Elevhälsan uppger att de inte får någon fortbildning om stress och psykisk ohälsa och att de i huvudsak genomför punktin-satser. De säger vidare att de ser ett behov av ett mer kontinuerligt förebyggande arbete för att motverka stress bland eleverna.

Rektorn uppger i intervju att det enligt hennes uppfattning generellt sett är flickorna som är mer stressade än pojkarna. På en fråga från Skolinspektionen om skolan har diskuterat specifika insatser mot elevgruppen flickor svarar rektorn att det inte har gjorts på sistone men att de gjorde det för något år sedan och att skolan då delade upp eleverna i flick- och pojkgrupper. Rektorn berättar att elevhälsan tidigare år har pratat med eleverna om stress men att detta inte har genomförts det här läsåret på grund av att det har varit stor omsättning på personal i elevhälsan. Vidare uppger rektorn att det finns provschema på skolan men att detta inte är helt systematiserat, samtidigt som hon säger att lärarna följer provscheman när det finns. Rektorn uppger att skolans arbete med att utbilda eleverna i studieteknik behöver utvecklas så att det blir allas ansvar och att det behöver upprättas en plan för detta i arbetslaget. Vidare berättar rektorn att elevhälsans delaktighet i ett förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan inte

är så stor och att detta beror på personalomsättning och sjukskrivningar, rektorn uppger att skolan behöver ta ett omtag gällande elevhälsans arbete till hösten.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 28 januari 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till *skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se*, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2017:7328) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har Therése Mineur, Ulrika Rosengren och Hanna Sjögren deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Andrés Brink Pinto
Beslutfattare

Johan Johansson
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/utmanande-undervisning-till-hog-presterande-elever/>

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Information om skolan:

Lerums gymnasieskola, skolenhet 2 delar gymnasieskolan Lerums gymnasium med ytterligare fyra skolenheter som leds av varsin rektor. Som ansvarig för Lerums gymnasium finns en verksamhetschef. På skolenheten finns det för tillfället för granskning 274 inskrivna elever, 125 av dessa läser på naturvetenskapsprogrammet. Skolenheten leds av en rektor som ansvarar för naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet.

Skolenhetens kunskapsresultat

Skolverkets statistik visar att läsåret 2016/2017 var andelen avgångselever på det naturvetenskapliga programmet som erhöll en gymnasieexamen inom tre år 83,9 procent. Samma år var andelen avgångselever på programmet med gymnasieexamen totalt 100 procent. Sett över en treårsperiod har andelen avgångselever som får en gymnasieexamen ökat med 10 procentenheter. År 2016/2017 var den genomsnittliga betygspoängen på det naturvetenskapliga programmet 16,5 vilket är ett något högre resultat än tidigare år (år 2015/2016 15,6 och år 2014/2015 14,1).

Bilaga 2: Författningsstöd för kvalitetsgranskningen Utmanande undervisning för högpresterande elever

Skollagen

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

2 kap. 25 §

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma faktorer.

3 kap. 3 §

Alla barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

2011 års läroplan för gymnasieskolan

1 Skolans värdegrund och uppgifter, 1.1 Grundläggande värden

Skollagen slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Skolan ska

aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.1 Kunskaper, Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt. Läraren ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, se till att undervisningen till innehåll och uppläggning präglas av ett jämställdhetsperspektiv och samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.

2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Läraren ska låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer samt planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.

2.5 Bedömning och betyg

Läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna.

2.6 Rektorns ansvar

Rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer anpassas efter elevernas skiftande behov och förutsättningar samt att lärare får möjlighet till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning till Skolinspektionen

Utvecklingsområde 1: Se till att lärarna ger löpande och framåtsyftande återkoppling på vad de högpresterande eleverna behöver utveckla för att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 2: Se till att rektor och personal arbetar för att förebygga stress och prestationsrelaterad psykisk ohälsa hos de högpresterande eleverna.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: